

Mari Holopainen vihr ym.

Kirjallinen kysymys sote-järjestöjen rahoitusleikkausten vaikutuksista, toimeenpanosta ja alasajorahoituksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus on päättänyt vähentää sote-järjestöjen valtionavustuksia merkittävästi kuluvan hallituskauden aikana. Viimeisimpänä hallitus päätti kevään 2026 kehysriihessä uusista lisäleikkauksista aiemmin päätettyjen vähennysten lisäksi. Leikkausten seurauksena sote-järjestöjen toimintaedellytykset heikkenevät merkittävästi, mikä vaikuttaa järjestöjen tarjoamaan tukeen, palveluihin, vertaistoimintaan sekä asiantuntemukseen.

Sote-järjestöjen rahoitusleikkaukset näkyvät suoraan suomalaisten arjessa. Kun järjestöjen tarjoamaa tukea vähennetään, apua on vaikeampi saada esimerkiksi lapsiperheille, nuorille, vanhuksille, kriisejä kohdanneille, yksinäisille, pitkäaikaissairaille ja vammaisille ihmisille sekä heidän läheisilleen. Ihmisten avuntarve ei kuitenkaan katoa leikkausten myötä, vaan siirtyy yhä useammin julkisten palveluiden vastuulle.

Järjestöt ovat vastustaneet leikkauksia. Tällä hetkellä ongelmallista on myös rahoituspäätöksiin liittyvä epävarmuus. Kesäkuussa julkaistavat STEA-avustusten painopisteet eivät vielä kerro, mitkä järjestöt joutuvat leikkausten kohteeksi tai kuinka suurina leikkaukset ovat. Lopulliset avustusehdotukset valmistuvat vasta loppuvuodesta, jolloin järjestöille jää hyvin vähän aikaa sopeuttaa toimintaansa ennen seuraavan vuoden alkua.

Epävarmuuden vuoksi järjestöt voivat joutua käynnistämään merkittäviä henkilöstöä, toimitiloja ja muuta toimintaa koskevia sopeutustoimia jo ennen lopullisten päätösten valmistumista. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa päätöksiä tehdään puutteellisen tiedon varassa ja juridisesti epävarmassa tilanteessa. Seurauksena voi olla tarpeettomia henkilöstövähennyksiä, toiminnan ennen aikaista supistamista sekä taloudellisia ja oikeudellisia ongelmia.

Erityisen haastava tilanne syntyy niille järjestöille, joiden avustukset vähenevät olennaisesti tai päättyvät kokonaan. Työnantajina järjestöillä on lakisääteisiä velvoitteita, kuten irtisanomisajan palkkojen maksaminen, sekä toimitila- ja muita sopimusvastuita, jotka eivät pääty samanaikaisesti rahoituksen kanssa. Ilman riittävää siirtymäaikaa tai alasajorahoitusta järjestöjen mahdollisuudet hoitaa velvoitteensa asianmukaisesti voivat vaarantua.

Lisäksi julkisuudessa on esitetty, että kohtaavasta toiminnasta ei leikata. Leikattava summa on kuitenkin niin suuri, ettei se voi asiantuntijoiden arvion mukaan olla vaikuttamatta myös

Kirjallinen kysymys KK 267/2026 vp

kohtaavaan toimintaan. Tähän mennessä tehtyjen leikkausten seurauksena on jo supistettu tai lopetettu muun muassa chat- ja kriisipuhelinpalveluja sekä vertais- ja kohtaamispaikkatoimintaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko leikkausten vaikutuksia vertaistukeen, vapaaehtoistoimintaan ja hyvinvointialueiden palvelujärjestelmää täydentävään toimintaan arvioitu,

pitääkö hallitus nykyistä aikataulua, jossa lopulliset STEA-avustuksia koskevat tiedot saadaan vasta joulukuussa, riittävänä järjestöjen toiminnan suunnittelun ja vastuullisen sopeuttamisen näkökulmasta ja onko hallitus arvioinut, millaisia käytännön vaikutuksia tällä aikataululla on järjestöjen henkilöstöön ja toiminnan jatkuvuuteen,

aikooko hallitus varmistaa, että merkittävien rahoitusleikkausten kohteeksi joutuvat tai rahoituksensa kokonaan menettävät järjestöt saavat riittävän siirtymä- tai alasajorahoituksen esimerkiksi vähintään kuuden kuukauden ajaksi, jotta ne voivat täyttää työnantajavelvoitteensa, hoitaa sopimusvastuunsa sekä toteuttaa toimintansa alasajon lain edellyttämällä tavalla,

mitä ministeri tarkoittaa sote-järjestöjen rahoitusta koskevissa linjauksissaan kohtaavalla toiminnalla ja

sisältyvätkö siihen myös järjestöjen julkishallinnon kanssa toteuttamat yhteistyö-, asiantuntija- ja vaikuttamistoimet ja millä konkreettisilla kriteereillä tai perusteilla toiminnan kohtaavuutta arvioidaan avustuspäätöksissä?

Helsingissä 12.6.2026

Mari Holopainen vihr
Krista Mikkonen vihr
Hanna Holopainen vihr
Inka Hopsu vihr